TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija)

SPRENDIMAS

2009 m. gegužės 19 d.*

Byloje C-531/06

dėl 2006 m. gruodžio 22 d. pagal EB 226 straipsnį pareikšto ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo,

Europos Bendrijų Komisija, atstovaujama E. Traversa ir H. Krämer, padedamų advokatų G. Giacomini ir E. Boglione, nurodžiusi adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

ieškovė,

prieš

Italijos Respubliką, atstovaujamą I. M. Braguglia, padedamo *avvocato dello Stato* G. Fiengo, nurodžiusią adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

atsakovę,

* Proceso kalba: italų.

palaikomą:

Graikijos Respublikos, atstovaujamos E. Skandalou, nurodžiusios adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

Ispanijos Karalystės, atstovaujamos J. Rodríguez Cárcamo ir F. Díez Moreno, nurodžiusios adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

Prancūzijos Respublikos, atstovaujamos G. de Bergues ir B. Messmer,

Latvijos Respublikos, atstovaujamos E. Balode-Buraka ir L. Ostrovska,

Austrijos Respublikos, atstovaujamos C. Pesendorfer ir T. Kröll nurodžiusios adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

įstojusių į bylą šalių,

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas V. Skouris, kolegijų pirmininkai P. Jann, C. W. A. Timmermans, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot ir T. von Danwitz, teisėjai J. Makarczyk, P. Kūris, E. Juhász, G. Arestis, J. Malenovský (pranešėjas), L. Bay Larsen ir P. Lindh,

generalinis advokatas Y. Bot,
posėdžio sekretorė M. Ferreira, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2008 m. rugsėjo 3 d. posėdžiui,

susipažinęs su 2008 m. gruodžio 16 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Savo ieškiniu Europos Bendrijų Komisija prašo Teisingumo Teismo pripažinti, kad:

— palikusi galioti teisės aktus, suteikiančius teisę valdyti privačią mažmenine prekyba užsiimančią vaistinę tik farmacininko diplomą turintiems fiziniams asmenims ir bendrovėms, kurių nariai yra tik farmacininkai, ir

— palikusi galioti teisės aktus, dėl kurių farmacinius produktus platinančioms įmonėms (toliau – platinančios įmonės) neįmanoma įsigyti komunų vaistines valdančių bendrovių kapitalo dalių,

Italijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 43 ir EB 56 straipsnius.

2 2007 m. birželio 22 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutartimi Graikijos Respublikai, Ispanijos Karalystei, Prancūzijos Respublikai, Latvijos Respublikai ir Austrijos Respublikai leista įstoti į šią bylą Italijos Respublikos pusėje.

Teisinis pagrindas

Bendrijos teisės aktai

3 2005 m. rugsėjo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2005/36/EB dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo (OL L 255, p. 22) 26 konstatuojamojoje dalyje numatyta:

„Ši direktyva nederina visų reikalavimų, susijusių su galimybe užsiimti farmacijos veikla ir jos vykdymu. Visų pirma vaistinių geografinis pasiskirstymas ir ruošiamų vaistų monopolis turėtų išlikti valstybių narių reguliuojamas dalykas. Ši direktyva nekeičia valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų, draudžiančių įmonėms užsiimti tam tikra farmacine veikla arba nustatančių tam tikras užsiėmimo ta veikla sąlygas.“

4 Šia konstatuojamąja dalimi iš esmės perimta 1985 m. rugsėjo 16 d. Tarybos direktyvos 85/432/EEB dėl įstatymų ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių tam tikrą veiklą farmacijos srityje, nuostatų derinimo (OL L 253, p. 34; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 1 t., p. 129) antra konstatuojamoji dalis ir 1985 m. rugsėjo 16 d. Tarybos direktyvos 85/433/EEB dėl farmacijos diplomų, pažymėjimų ir kitų oficialią kvalifikaciją patvirtinančių dokumentų abipusio pripažinimo, įskaitant priemones, padedančias veiksmingai naudotis su tam tikra farmacine veikla susijusia įsisteigimo teise (OL L 253, p. 37; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 1 t., p. 132), dešimta konstatuojamoji dalis, šias direktyvas panaikinus nuo 2007 m. spalio 20 d. ir pakeitus Direktyva 2005/36.

Nacionalinės teisės aktai

5 Nacionalinės teisės aktuose numatytos dvi vaistinių valdymo reglamentavimo tvarkos rūšys, būtent privačių vaistinių ir komunų vaistinių.

Privačių vaistinių reglamentavimo tvarka

6 1991 m. lapkričio 8 d. Įstatymo Nr. 362 dėl farmacijos sektoriaus reorganizavimo (toliau – Įstatymas Nr. 362/1991) 4 straipsnyje dėl vaistinės valdymo numatyta regionų ir provincijų organizuojama konkurso procedūra, kurioje gali dalyvauti valstybių narių piliečiai, turintys pilietines teises, ir, kaip farmacininkai, priklausantys profesinei farmacininkų asociacijai.

7 Įstatymo Nr. 362/1991 7 straipsnyje nustatyta:

„1. Privačią vaistinę gali valdyti fiziniai asmenys pagal galiojančias teisės nuostatas, taip pat ūkinės bendrijos ir ribotos atsakomybės kooperatinės bendrovės.

2. 1 punkte numatytų bendrovių vienintelis tikslas – valdyti vaistinę. Jų nariai yra farmacininkai, priklausantys profesinei farmacininkų asociacijai ir turintys vėliau pakeisto 1968 m. balandžio 2 d. Įstatymo Nr. 475 (dėl farmacijos sektoriui taikytinų normų) (toliau – Įstatymams Nr. 477/1968) 12 straipsnyje numatytą kvalifikaciją.

3. Bendrovės valdomos vaistinės administravimas patikimas vienam iš už tai atsakingų narių.

<…>

5. Kiekviena iš 1 dalyje nurodytų bendrovių gali valdyti vieną vaistinę ir gauti atitinkamą leidimą, jei vaistinė yra provincijoje, kurioje bendrovė turi savo buveinę.

6. Kiekvienas farmacininkas gali turėti akcijų tik vienoje 1 dalyje numatytoje bendrovėje.

7. Privačias vaistines valdo farmacininkai, priklausantys provincijos, kurioje yra vaistinės buveinė, profesinei farmacininkų asociacijai.

<…>

9. Paveldėjimo būdu įgijus kapitalo dalį 1 dalyje numatytoje bendrovėje, jei išnyksta 2 dalies antrame sakinyje numatytos sąlygos, teisių perėmėjas turi perleisti tą dalį per trejus metus nuo jos įgijimo. Tuo atveju, kai teisių perėmėjas yra sutuoktinis ar aukštutinės linijos pirmos ar antros eilės paveldėtojas, šis terminas atidedamas, kol teisių perėmėjui sukaks trisdešimt metų, arba, jei jam daugiau metų, praėjus ne daugiau kaip dešimčiai metų nuo kapitalo dalies įgijimo. Šis dešimties metų terminas taikomas

išimtinai tuo atveju, kai teisių perėmėjas per vienerius metus nuo akcijų įsigijimo pradėjo studijuoti valstybinio universiteto farmacijos fakultete arba gali pateikti lygiavertį diplomą. <…>

10. 9 dalis taip pat taikoma, kai privačią vaistinę valdo teisių perėmėjai iš dalies pakeisto Įstatymo (Nr. 475/1968) 12 straipsnio 12 dalies prasme.

<…>“

8 Vadovaujantis šia pastarąja nuostata, mirus savininkui paveldėtojai per vienerių metų terminą gali perduoti vaistinės valdymo teises farmacininkui, kuris įrašytas į farmacininkų asociacijos sąrašą, jau turi vaistinės savininko statusą arba yra laikomas tinkamu ankstesnių konkursų pagrindu. Per šį laikotarpį paveldėtojai turi teisę laikinai valdyti vaistinę, o atsakomybė tenka direktoriui.

9 Įstatymo Nr. 362/1991 8 straipsnyje numatyta:

„1. Dalyvavimas 7 straipsnyje <…> numatytų bendrovių kapitale yra nesuderinamas:

a) su bet kokia kita veikla, vykdoma vaistų gamybos ar platinimo sektoriuje bei mokslinės informacijos apie vaistus skleidimo sektoriuje;

<…>“

10 Įstatymo Nr. 475/1968 12 straipsnio 8 dalyje nurodyta:

„Perduoti vaistinę galima farmacininkui, priklausančiam farmacininkų profesinei asociacijai, kuris turi reikiamą kvalifikaciją arba bent dvejų metų profesinę patirtį, patvirtintą kompetentingos sveikatos institucijos.“

Komunų vaistinių reglamentavimo tvarka

11 Pagal komunų vaistinių reglamentavimo tvarką komunos yra vaistinių savininkės (toliau – komunos vaistinė). Šioms vaistinėms administruoti komunos, laikydamosi 2000 m. rugpjūčio 18 d. Įstatyminio dekreto Nr. 267, gali įsteigti akcines bendroves, kurių nariai nebūtinai turi būti farmacininkai.

12 Šiuo atžvilgiu šio dekreto 116 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Vietos valdžios institucijos viešosioms paslaugoms vykdyti ir atlikti būtinus darbus, siekiant sklandžiai teikti paslaugas, taip pat infrastruktūrai sukurti ir kitiems viešojo intereso darbams atlikti, kurie pagal galiojančius nacionalinės ir regiono teisės aktus nepatenka į kitų valdžios institucijų institucinę kompetenciją, gali įsteigti akcines bendroves, kuriose nebūtinai didžiąją kapitalo dalį turi valdyti valstybė, netgi nukrypstant nuo specialių teisės nuostatų. Atitinkamos valdžios institucijos užtikrina

privačių akcininkų pasirinkimą ir akcijų pateikimą į rinką vykdant viešųjų pirkimų procedūrą. Bendrovės įstatuose turi būti numatyta viešosios valdžios institucijos pareiga paskirti vieną ar kelis administratorius ir auditorius. <…>“

13 2003 m. liepos 24 d. Sprendimu *Corte costituzionale* (Konstitucinis teismas) šioms bendrovėms išplėtė draudimą kartu užsiimti platinimo veikla, numatyta Įstatymo Nr. 362/1991 8 straipsnyje, kuris iki tol buvo taikomas tik bendrovėms, valdančioms privačias vaistines.

14 2006 m. balandžio 24 d. Įstatyminio dekreto Nr. 219, perkeliančio Direktyvą 2001/83/EB (ir vėlesnes ją keičiančias direktyvas) dėl Bendrijos kodekso, reglamentuojančio žmonėms skirtus vaistus, bei Direktyvą 2003/94/EB (GURI paprastasis priedas, Nr. 142, 2006 m. birželio 21 d.), 100 straipsnio 2 dalimi taip pat buvo pripažinti neteisėtais kartu vykdomas vaistų platinimas didmena ir mažmeninė prekyba.

2006 m. liepos 4 d. Įstatyminis dekretas Nr. 223

15 Nacionalinės teisės aktai farmacijos srityje buvo pakeisti 2006 m. liepos 4 d. Įstatyminiu dekretu Nr. 223 dėl neatidėliotinų nuostatų dėl ekonominio ir socialinio pakilimo, viešųjų išlaidų ribojimo ir racionalizavimo bei priemonių, susijusių su pajamomis ir kova su mokesčių slėpimu, vadinamu „Bersani dekretu“.

16 Visų pirma Bersani dekreto 5 straipsniu buvo panaikintos Įstatymo Nr. 362/1991 7 straipsnio 5–7 dalys ir 2006 m. balandžio 24 d. Dekreto Nr. 219100 straipsnio 2 dalis, taip pat jis pakeitė šio įstatymo 8 straipsnio 1 dalies a punktą, panaikindamas šioje pastarojoje nuostatoje žodžius „ir paskirstymo“.

Ikiteisminė procedūra

17 Manydama, kad Italijos vaistinių valdymo reglamentavimo tvarka neatitinka EB 43 ir EB 56 straipsnių, Komisija pradėjo EB 226 straipsnio pirmojoje pastraipoje numatytą procedūrą dėl įsipareigojimų neįvykdymo. Laikydamasi šios nuostatos ir 2005 m. kovo 21 d. oficialiu pranešimu paraginusi Italijos Respubliką pateikti savo pastabas, 2005 m. gruodžio 13 d. Komisija išsiuntė minėtai valstybei narei pagrįstą nuomonę, ragindama per du mėnesius nuo gavimo imtis būtinų priemonių, kad būtų įvykdyti iš EB sutarties kylantys įsipareigojimai. Kadangi Italijos valdžios institucijų atsakymas Komisijos neįtikino, ji nusprendė pareikšti šį ieškinį.

Dėl priimtinumo

18 Italijos Respublika pateikė tris prieštaravimus dėl Komisijos ieškinio priimtinumo.

19 Pirma, tai, kad vaistinių savininkai gali būti tik fiziniai asmenys, turintys farmacininko diplomą (toliau – farmacininkai), ir valdančios bendrovės, kurių nariai yra išimtinai farmacininkai, numatyta ne tik Italijos teisinėje sistemoje, bet ir daugelyje valstybių narių. Taigi būtina Komisijos poziciją apibrėžti vienodai visų šių valstybių teisės aktų atžvilgiu, siekiant išvengti skirtumų tarp valstybių narių ar teisės aktų.

20 Antra, Komisija visų pirma nurodo EB 43 ir EB 56 straipsnių pažeidimą, tačiau neatsižvelgia į direktyvas, kuriomis įgyvendinta įsisteigimo laisvė. Jose numatytos aiškios nuostatos, patvirtinančios patekimo į farmacijos sektorių sąlygas, kurios dar nėra suderintos, nurodant, kad atitinkami teisės aktai priklauso valstybių narių

kompetencijai. Šiomis aplinkybėmis Komisija privalo tiksliai ir konkrečiai nurodyti Bendrijos teisės pažeidimą, kurio padarymu kaltinama, nes Italijos Respublika, reglamentuodama farmacininkų padėtį, teisingai taikė šias direktyvas ir naudojosi jose nustatyta nacionaline kompetencija.

21 Trečia, Bersani dekretu padarytais pakeitimais panaikintas draudimas platinančioms įmonėms dalyvauti vaistines valdančių bendrovių kapitale. Nepaisant to, Komisija mano, kad tokį draudimą toliau gali taikyti Italijos teismai. Taigi įsipareigojimų neįvykdymas nėra konkretus ir aktualus ir išplaukia iš būsimų šių teismų tariamų sprendimų.

22 Šiuos argumentus reikia atmesti.

23 Dėl pirmojo prieštaravimo dėl priimtinumo reikia priminti, kad Komisija, vykdydama EB 211 straipsniu jai patikėtą užduotį, turi užtikrinti, kad būtų taikomos Sutarties nuostatos, ir tikrinti, ar valstybės narės veikė laikydamosi šių nuostatų. Jei ji mano, kad valstybė narė jų nesilaikė, ji turi įvertinti, ar reikia imtis veiksmų prieš šią valstybę, nustatyti, kokias nuostatas ji pažeidė, ir pasirinkti, kada pradėti procedūrą dėl įsipareigojimų neįvykdymo, o šį pasirinkimą lemiantys motyvai negali turėti poveikio ieškinio priimtinumui (žr. 1998 m. birželio 18 d. Sprendimo *Komisija prieš Italiją*, C-35/96, Rink. p. I-3851, 27 punktą ir 2005 m. gruodžio 8 d. Sprendimo *Komisija prieš Liuksemburgą*, C-33/04, Rink. p. I-10629, 66 punktą).

24 Atsižvelgdama į šią diskreciją, Komisija gali pradėti procedūrą dėl įsipareigojimų neįvykdymo tik prieš kai kurias valstybes nares, kurių situacijos yra panašios vertinant, kaip laikomasi Bendrijos teisės. Ji taip pat gali nuspręsti vėliau pradėti procedūras dėl

įsipareigojimų neįvykdymo prieš kitas valstybes nares, susipažinusi su pirmųjų procedūrų rezultatais.

25 Dėl antrojo ir trečiojo Italijos Respublikos nurodyto prieštaravimo dėl priimtinumo reikia konstatuoti, pirma, kad Komisija tiek savo ieškinyje, tiek duplike pakankamai tiksliai nurodė tariamo įsipareigojimo neįvykdymo pobūdį. Antra, tai, ar reikia įvertinti valstybės narės elgesį, atsižvelgiant į EB 43 ir EB 56 straipsnius arba direktyvas, kuriomis įgyvendinti šie straipsniai, yra bylos esmė. Tas pats taikoma nustatant, ar tariamas įsipareigojimų neįvykdymas egzistavo jam vertinti reikšmingu laikotarpiu.

26 Todėl Komisijos pareikštą ieškinį reikia pripažinti priimtinu.

Dėl esmės

Dėl pirmojo pagrindo

Šalių argumentai

27 Komisija tvirtina, kad nustačius draudimą fiziniams asmenims, neturintiems farmacininko diplomo, ir juridiniams asmenims, kurių akcininkai nėra tik farmacininkai, valdyti vaistinę (toliau – ne farmacininkams nustatytas draudimas), nacionalinės teisės aktai pažeidžia EB 43 ir EB 56 straipsnius.

28 Šis draudimas yra apribojimas šių straipsnių prasme, kurį galima pateisinti tik imperatyviais bendrojo intereso tikslais, būtent visuomenės sveikatos apsaugos tikslu.

29 Vis dėlto, pirma, ne farmacininkams nustatytas draudimas nėra tinkamas tokio tikslo įgyvendinimui užtikrinti, nes jis pagrįsta klaidinga prielaida, jog vaistinę valdantis farmacininkas bus mažiau nei ne farmacininkas linkęs tenkinti savo asmeninį interesą bendrojo intereso sąskaita.

30 Antra, šie teisės aktai viršija tai, kas būtina visuomenės sveikatos apsaugos tikslui pasiekti, nes pastarąjį galima pasiekti kitomis mažiau laisves, garantuojamas EB 43 ir EB 56 straipsniais, ribojančiomis priemonėmis, kaip antai pareiga užtikrinti, kad vaistinėje dirbtų farmacininkas, pareiga apsidrausti ar taikyti tinkamą kontrolės ir veiksmingų sankcijų sistemą.

31 Italijos Respublika, palaikoma Graikijos Respublikos, Ispanijos Karalystės, Prancūzijos Respublikos, Latvijos Respublikos ir Austrijos Respublikos, tvirtina, kad nacionalinės teisės aktai vaistinių valdymo srityje nepažeidžia EB 43 ir EB 56 straipsnių.

32 Visų pirma reikia nurodyti, kad Bendrijos teisė palieka valstybėms narėms kompetenciją reglamentuoti vaistinių sektorių, išskyrus klausimus, susijusius su diplomų, pažymėjimų ir kitų oficialią kvalifikaciją įrodančių dokumentų abipusiu pripažinimu.

33 Antra, iš šių nacionalinės teisės aktų išplaukiantys apribojimai yra pateisinami bendruoju visuomenės sveikatos apsaugos interesu. Šie teisės aktai taikomi nediskri-

minuojant ir užtikrina, kad tinkamas gyventojų aprūpinimas vaistais viršys ekonominius motyvus. Iš tiesų tik tuomet, jei vaistines eksploatuojantys asmenys, kurie daro įtaką jų valdymui, išmano ir turi visapusišką specifinę darbo patirtį, jas valdant sveikatos apsaugos interesas nuolat viršija ekonominius tikslus.

34 Galiausiai šios valstybės narės tvirtina, kad kitomis mažiau ribojančiomis priemonėmis nepasiekiama bendrojo intereso tikslų taip pat veiksmingai kaip nacionalinės teisės aktų priemonėmis.

Teisingumo Teismo vertinimas

— Pirminės pastabos

35 Pirmiausia iš Teisingumo Teismo praktikos, EB 152 straipsnio 5 dalies ir Direktyvos 2005/36 26 konstatuojamosios dalies išplaukia, kad Bendrijos teisė nedaro įtakos valstybių narių kompetencijai tvarkyti savo socialinės apsaugos sistemas ir visų pirma įtvirtinti nuostatas, skirtas organizuoti tokias sveikatos paslaugas, kokias teikia vaistinės. Vis dėlto naudodamosi šia kompetencija valstybės narės turi laikytis Bendrijos teisės, ypač Sutarties nuostatų, susijusių su judėjimo laisve, įskaitant įsisteigimo laisvę ir laisvą kapitalo judėjimą. Šios nuostatos valstybėms narėms nustato draudimą įvesti arba palikti galioti nepagrįstus naudojimosi šiomis laisvėmis apribojimus sveikatos priežiūros srityje (šiuo klausimu žr. 2006 m. gegužės 16 d. Sprendimo *Watts*, C-372/04, Rink. p. I-4325, 92 ir 146 punktus bei 2009 m. kovo 10 d. Sprendimo *Hartlauer*, C-169/07, Rink. p. I-0000, 29 punktą).

36 Vertinant, kaip laikomasi šio įsipareigojimo, reikia atsižvelgti į tai, kad tarp Sutartimi saugomų interesų asmenų sveikata ir gyvybė užima pirmą vietą ir kad valstybė narė gali nuspręsti, kokio lygio visuomenės sveikatos apsaugą ji ketina suteikti ir kaip jį pasiekti. Kadangi šis apsaugos lygis įvairiose valstybėse narėse gali skirtis, valstybėms narėms suteikiama diskrecija (šiuo klausimu žr. 2003 m. gruodžio 11 d. Sprendimo *Deutscher Apothekerverband*, C-322/01, Rink. p. I-14887, 103 punktą; 2008 m. rugsėjo 11 d. Sprendimo *Komisija prieš Vokietiją*, C-141/07, Rink. p. I-0000, 51 punktą ir minėto sprendimo *Hartlauer* 30 punktą).

37 Antra, reikia konstatuoti, kad nei Direktyva 2005/36, nei jokia kita priemonė, įgyvendinanti Sutartimi užtikrintas judėjimo laisves, nenumato vertimosi veikla farmacijos srityje sąlygų, kuriose būtų nustatytas asmenų, turinčių teisę valdyti vaistinę, sąrašas. Todėl nacionalinės teisės aktai turi būti nagrinėjami atsižvelgiant tik į Sutarties nuostatas.

38 Trečia, reikia nurodyti, kad reglamentavimo tvarka, taikoma vaistų platinimu mažmena užsiimantiems asmenims, įvairiose valstybėse narėse skiriasi. Kai kuriose valstybėse narėse tik nepriklausomi farmacininkai gali turėti ir valdyti vaistines, o kitos valstybės narės sutinka, kad asmenys, nesantys nepriklausomi farmacininkai, gali būti vaistinės savininkai, kurie jos administravimą patiki pagal darbo sutartį dirbantiems farmacininkams.

39 Ketvirta, kadangi Komisija kaltina Italijos Respubliką tuo pačiu metu pažeidus EB 43 ir EB 56 straipsnius, reikia įvertinti, ar atitinkami nacionalinės teisės aktai turi būti išnagrinėti atsižvelgiant į su įsisteigimo laisve ar kapitalo judėjimo laisve susijusias nuostatas.

40 Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad jeigu nagrinėjami teisės aktai susiję su kapitalo dalimi, kuri jos turėtojui leidžia daryti didelę įtaką atitinkamos bendrovės sprendimams ir nulemti jos veiklą, taikomos su įsisteigimo laisve susijusios nuostatos (2000 m.

balandžio 13 d. Sprendimo *Baars*, C-251/98, Rink. p. I-2787, 21 ir 22 punktai bei 2002 m. lapkričio 21 d. Sprendimo *X ir Y*, C-436/00, Rink. p. I-10829, 37 ir 66–68 punktai). Tačiau jei šie teisės aktai taikomi ne tik toms kapitalo dalims, kurios leidžia daryti didelę įtaką atitinkamos bendrovės sprendimams ir nulemti jos veiklą, juos reikia nagrinėti atsižvelgiant tiek į EB 43, tiek į EB 56 straipsnius (šiuo klausimu žr. 2006 m. gruodžio 12 d. Sprendimo *Test Claimants in the FII Group Litigation*, C-446/04, Rink. p. I-11753, 36 ir 38 punktus bei 2007 m. gegužės 24 d. Sprendimo *Holböck*, C-157/05, Rink. p. I-4051, 23 ir 25 punktus).

41 Šioje byloje reikia nurodyti, kad Komisija savo ieškinyje numato du skirtingus atvejus, kuriais gali būti taikomi nagrinėjami teisės aktai. Viena vertus, Komisija numato situaciją, kuriai esant šie teisės aktai draudžia ne farmacininkams turėti vaistines valdančiose bendrovėse didelę kapitalo dalį, leidžiančią daryti reikšmingą įtaką atitinkamos bendrovės sprendimams. Kita vertus, Komisijos kaltinimai susiję su situacija, kuriai susiklosčius šie teisės aktai draudžia investuotojams iš kitų valstybių narių, ne farmacininkams, įsigyti mažesnes kapitalo dalis, nesuteikiančias galimybės daryti tokią įtaką.

42 Šiomis aplinkybėmis reikia išnagrinėti nacionalinės teisės aktus atsižvelgiant ir į EB 43 straipsnį, ir į EB 56 straipsnį.

— Dėl įsisteigimo laisvės ir laisvo kapitalo judėjimo apribojimų egzistavimo

43 Dėl EB 43 straipsnio pagal nusistovėjusią teismo praktiką ši nuostata neleidžia imtis tokių nacionalinių priemonių, kurios, nors ir taikomos nediskriminuojant dėl pilietybės, gali Bendrijos valstybių narių piliečiams sudaryti kliūčių pasinaudoti Sutarties garantuojama įsisteigimo laisve arba naudojimąsi ja padaryti mažiau patrauklų (žr. 1993 m. kovo 31 d. Sprendimo *Kraus*, C-19/92, Rink. p. I-1663,

32 punktą ir 2004 m. spalio 14 d. Sprendimo *Komisija prieš Nyderlandus*, C-299/02, Rink. p. I-9761, 15 punktą).

44 Teisės aktai, pagal kuriuos ūkio subjektui iš vienos valstybės narės norint įsisteigti priimančiojoje valstybėje narėje turi būti išduotas išankstinis leidimas ir kurie teisę verstis savarankiška veikla suteikia ūkio subjektams, tenkinantiems iš anksto tokiam leidimui išduoti nustatytus reikalavimus, yra apribojimas EB 43 straipsnio prasme. Tokie teisės aktai gali atgrasyti ūkio subjektus iš kitų valstybių narių, net jiems sukliudyti, priimančiojoje valstybėje narėje užsiimti veikla įsteigiant nuolatinę buveinę (šiuo klausimu žr. minėto sprendimo *Hartlauer* 34, 35 ir 38 punktus).

45 Ne farmacininkams nustatytas draudimas yra toks apribojimas, nes juo suteikiama teisė valdyti vaistines tik farmacininkams, o kitiems ūkio subjektams neleidžiama užsiimti šia savarankiška veikla atitinkamoje valstybėje narėje.

46 Dėl EB 56 straipsnio reikia priminti, kad šio straipsnio 1 dalies prasme apribojimais reikia laikyti nacionalines priemones, kurios gali sukliudyti arba apriboti atitinkamų įmonių kapitalo dalių įgijimą arba atgrasyti investuotojus iš kitų valstybių narių investuoti į jų kapitalą (žr. 2007 m. spalio 23 d. Sprendimo *Komisija prieš Vokietiją*, C-112/05, Rink. p. I-8995, 19 punktą ir 2007 m. gruodžio 6 d. Sprendimo *Federconsumatori ir kt.*, C-463/04 ir C-464/04, Rink. p. I-10419, 21 punktą).

47 Šioje byloje nacionalinės teisės aktuose numatyta, kad vaistines valdančių bendrovių nariai gali būti tik farmacininkai. Taip šie teisės aktai draudžia investuotojams iš kitų valstybių narių, kurie nėra farmacininkai, įsigyti kapitalo dalių tokiose bendrovėse.

48 Taigi šiuose teisės aktuose numatyti apribojimai EB 43 straipsnio ir EB 56 straipsnio 1 dalies prasme.

— Dėl įsisteigimo laisvės ir laisvo kapitalo judėjimo apribojimų pateisinimo

49 Nediskriminuojant dėl pilietybės taikomi įsisteigimo laisvės ir laisvo kapitalo judėjimo apribojimai gali būti pateisinami privalomais bendrojo intereso pagrindais su sąlyga, kad jie gali užtikrinti tikslo, kurio jais siekiama, įgyvendinimą ir neviršija to, kas būtina šiam tikslui pasiekti (žr. 2007 m. sausio 25 d. Sprendimo *Festersen*, C-370/05, Rink. p. I-1129, 26 punktą ir minėto sprendimo *Hartlauer* 44 punktą).

50 Šioje byloje visų pirma reikia konstatuoti, kad nacionalinės teisės aktai taikomi nediskriminuojant dėl pilietybės.

51 Antra, visuomenės sveikatos apsauga yra vienas iš privalomų bendrojo intereso pagrindų, kurie gali pateisinti Sutartyje garantuojamo laisvo judėjimo, kaip antai įsisteigimo laisvės ir laisvo kapitalo judėjimo, apribojimus (žr. būtent minėto sprendimo *Hartlauer* 46 punktą).

52 Konkrečiau šiuos judėjimo laisvės apribojimus galima pateisinti tikslu užtikrinti tinkamą ir kokybišką gyvemtojų aprūpinimą vaistais (šiuo klausimu žr. minėto sprendimo *Deutscher Apothekerverband* 106 punktą ir minėto 2008 m. rugsėjo 11 d. Sprendimo *Komisija prieš Vokietiją* 47 punktą).

53 Trečia, reikia išnagrinėti, ar ne farmacininkams nustatytas draudimas yra tinkamas šiam tikslui užtikrinti.

54 Šiuo atžvilgiu svarbu, kad jei yra abejonių dėl pavojaus žmonių sveikatai buvimo ir jo masto, valstybė narė gali imtis apsaugos priemonių nelaukdama, kol šio pavojaus realumas bus visiškai įrodytas. Be to, valstybė narė gali imtis priemonių, kurios kiek įmanoma sumažina pavojų visuomenės sveikatai (šiuo klausimu žr. 2007 m. birželio 5 d. Sprendimo *Rosengren ir kt.*, C-170/04, Rink. p. I-4071, 49 punktą), įskaitant pavojų tinkamai ir kokybiškai aprūpinti visuomenę vaistais.

55 Šiame kontekste reikia nurodyti vaistų specifiką, jų gydomąjį poveikį, iš esmės juos išskiriantį iš kitų prekių (šiuo klausimu žr. 1991 m. kovo 21 d. Sprendimo *Delattre*, C-369/88, Rink. p. I-1487, 54 punktą).

56 Atsižvelgiant į vaistų gydomąjį poveikį, jeigu vaistai yra vartojami, kai to nereikia ar neteisingai, jie gali padaryti didelės žalos sveikatai, o pacientas juos vartodamas gali to nesuprasti.

57 Be to, dėl per didelio vaistų vartojimo ar neteisingo jų naudojimo taip pat švaistomi finansiniai ištekliai, o tai yra dar žalingiau, nes vaistų sektorius reikalauja daug išlaidų ir turi atitikti nuolat didėjančius poreikius, o sveikatos priežiūrai skirtini finansiniai ištekliai, nesvarbu, koks būtų finansavimo būdas, nėra beribiai (pagal analogiją dėl stacionarios priežiūros žr. 2003 m. gegužės 13 d. Sprendimo *Müller-Fauré ir van Riet*, C-385/99, Rink. p. I-4509, 80 punktą bei minėto sprendimo *Watts* 109 punktą). Šiuo atžvilgiu reikia nurodyti, kad yra tiesioginis ryšys tarp šių finansinių išteklių ir ūkio

subjektų, veikiančių farmacijos sektoriuje, pelno, nes vaistų skyrimą daugelyje valstybių narių apmoka atitinkamos sveikatos draudimo įstaigos.

58 Atsižvelgdamos į šį pavojų visuomenės sveikatai ir socialinės apsaugos sistemų finansinei pusiausvyrai, valstybės narės gali taikyti griežtus reikalavimus už vaistų platinimą mažmena atsakingiems asmenims, būtent kalbant apie jų pardavimo sąlygas ir pelno siekimą. Visų pirma jos gali leisti parduoti vaistus mažmena iš esmės tik farmacininkams dėl garantijų, kurias šie turi pateikti, ir informacijos, kurią jie turi būti pasirengę suteikti vartotojui (šiuo klausimu žr. minėto sprendimo *Delattre* 56 punktą).

59 Šiuo klausimu, atsižvelgiant į valstybėms narėms pripažintą diskreciją spręsti dėl visuomenės sveikatos apsaugos lygio, jos gali reikalauti, kad vaistus platintų farmacininkai, kurie profesiniu požiūriu yra faktiškai nepriklausomi. Jos taip pat gali imtis priemonių, galinčių panaikinti ar sumažinti pavojų pažeisti šią nepriklausomybę, nes toks pažeidimas gali daryti poveikį gyventojų aprūpinimo vaistais tinkamumo ir kokybės lygiui.

60 Šiame kontekste turi būti išskirtos trys potencialių vaistinės valdytojų kategorijos, kaip antai fizinių asmenų, turinčių farmacininko kvalifikaciją, asmenų, užsiimančių veikla farmacinių produktų sektoriuje kaip gamintojai ar didmenininkai, ir asmenų, kurie neturi nei farmacininko kvalifikacijos, nei vykdo veiklą šiame sektoriuje.

61 Dėl valdytojo, turinčio farmacininko kvalifikaciją, negali būti paneigta, kad jis, kaip ir kiti asmenys, siekia pelno. Vis dėlto turėdamas farmacininko profesiją jis privalo valdyti vaistinę siekdamas ne vien ekonominių, bet ir profesinių tikslų. Taigi jo asmeninis

interesas, susijęs su prekių pardavimu, taip pat susietas su jo išsilavinimu, profesine patirtimi ir jam tenkančia atsakomybe, nes galimas teisinių taisyklių ar etikos normų pažeidimas susilpnintų ne tik jo investicijas, bet ir jo paties profesinį egzistavimą.

62 Skirtingai nei farmacininkai, ne farmacininkai paprastai neturi tokio išsilavinimo, patirties ir atsakomybės kaip farmacininkai. Šiomis aplinkybėmis reikia konstatuoti, kad jie negali suteikti tokių pačių garantijų, kokias suteikia farmacininkai.

63 Todėl valstybė narė, neviršydama šio sprendimo 36 punkte nurodytos diskrecijos, gali manyti, kad, skirtingai nei farmacininko valdomos vaistinės atveju, kai vaistinę valdo ne farmacininkas, gali kilti pavojus visuomenės sveikatai, ypač tinkamam ir kokybiškam vaistų platinimui mažmena, nes siekiant pelno tokiu valdymo atveju nėra tokių švelninančių veiksnių, kokie nurodyti šio sprendimo 61 punkte ir būdingi farmacininkų veiklai (pagal analogiją dėl socialinės paramos paslaugų teikimo žr. 1997 m. birželio 17 d. Sprendimo *Sodemare ir kt.*, C-70/95, Rink. p. I-3395, 32 punktą).

64 Neviršydama nurodytos diskrecijos, valstybė narė taip pat gali įvertinti, ar toks pavojus yra farmacinių produktų gamintojų ir didmenininkų atveju, remiantis tuo, kad pastarieji gali pažeisti pagal darbo sutartį dirbančių farmacininkų nepriklausomybę, juos skatindami reklamuoti vaistus, kuriuos patys gamina ar parduoda. Taip pat valstybė narė gali įvertinti, ar valdytojai, neturintys farmacininkų kvalifikacijos, gali pažeisti pagal darbo sutartį dirbančių farmacininkų nepriklausomybę, juos skatindami parduoti vaistus, kuriuos sandėliuoti tapo nepelninga, arba jei šie valdytojai gali sumažinti išlaidų finansavimą, kuris galbūt turėtų poveikį vaistų platinimo mažmena būdams.

65 Papildomai Komisija tvirtina, kad šioje byloje ne farmacininkams nustatytas draudimas negali būti pateisintas bendruoju interesu, nes šio tikslo siekiama nenuosekliai.

66 Šiuo atžvilgiu iš Teisingumo Teismo praktikos matyti, kad nacionalinės teisės aktai gali garantuoti nurodyto tikslo įgyvendinimą, tik jeigu jais iš tikrųjų nuosekliai ir sistemiškai jo siekiama (žr. 2007 m. kovo 6 d. Sprendimo *Placanica ir kt.*, C-338/04, C-359/04 ir C-360/04, Rink. p. I-1891, 53 ir 58 punktus; 2008 m. liepos 17 d. Sprendimo *Corporación Dermoestética*, C-500/06, Rink. p. I-0000, 39 ir 40 punktus bei minėto sprendimo *Hartlauer* 55 punktą).

67 Šiame kontekste reikia nurodyti, kad nacionalinės teisės aktais visiškai neatmetama galimybė valdyti vaistines ne farmacininkams.

68 Iš tiesų Įstatymo Nr. 362/1991 7 straipsnio 9 ir 10 dalyse numatyta išimtis, kad vaistinės paveldėtojai, kurie patys neturi farmacininko kvalifikacijos, gali valdyti paveldėtą vaistinę metus, trejus ar dešimt, atsižvelgiant į asmeninę paveldėtojų situaciją.

69 Tačiau Komisija neįrodė, kad dėl šios išimties nacionalinės teisės aktai yra nenuoseklūs.

70 Visų pirma, ji pateisinama atsižvelgiant į teisėtų mirusio farmacininko šeimos narių turtinių interesų ir teisių apsaugą. Šiuo atžvilgiu reikia konstatuoti, jog valstybės narės gali nuspręsti, kad vaistinės paveldėtojų interesai negali pažeisti atitinkamų reikalavimų ir teisių, kylančių iš atitinkamos jų teisės sistemos, kurių privalo laikytis valdytojai, turintys farmacininkų kvalifikaciją. Šiame kontekste ypač turi būti atsižvelgiama į aplinkybę, kad paveldėta vaistinė per visą pereinamąjį laikotarpį turi būti valdoma

diplomuotam farmacininkui prisiimant atsakomybę. Tačiau paveldėtojai šiame konkrečiame kontekste neturi būti prilyginti valdytojams, neturintiems farmacininkų kvalifikacijos.

71 Taip pat reikia nurodyti, kad išimties poveikis yra tik laikinas. Iš tiesų paprastai paveldėtojai vaistinės valdymo teises farmacininkui turi perduoti tik per vienerių metų terminą. Tik bendrovėje, kurios kapitale dalyvauja vaistinę valdantys farmacininkai, paveldėtojai turi ilgesnį terminą jai perduoti, kuris yra treji metai nuo šios kapitalo dalies įsigijimo.

72 Šiomis išimtimis taip pat siekiama leisti paveldėtojams perduoti vaistinę farmacininkui per protingą terminą.

73 Galiausiai, nors Įstatymo Nr. 362/1991 7 straipsnio 9 ir 10 dalys suteikia kai kuriems paveldėtojams dešimties metų terminą valdymui perduoti, kuris gali neatitikti protingo termino reikalavimų, reikia nurodyti, kad atsižvelgiant į ypač siaurą jo taikymo sritį, ribojamą atvejais, kai teisių perėmėjas yra mirusio farmacininko sutuoktinis ar aukštutinės linijos pirmos ar antros eilės paveldėtojas, ir aplinkybe, kad šis teisių perėmėjas per vienerius metus nuo vaistinės įsigijimo turi pradėti studijuoti farmacijos fakultete, šios nuostatos nepakanka padaryti išvadą, kad atitinkami nacionalinės teisės aktai yra nenuoseklūs.

74 Komisija taip pat neįrodė, kad nacionalinės teisės aktai yra nenuoseklūs dėl to, kad jie suteikia teisę kai kuriems ne farmacininkams valdyti komunų vaistines, nes juose numatyta galimybė komunoms šioms vaistinėms valdyti įsteigti akcines bendroves, kurių nariai nebūtinai būtų farmacininkai.

75 Visų pirma, remiantis bylos medžiaga, negalima tvirtinti, kad komunos, kurios turi viešosios valdžios galias, gali vadovautis konkrečiu komerciniu tikslu ir valdyti komunų vaistines nesilaikydamos visuomenės sveikatos reikalavimų.

76 Be to, Komisija neginčijo Italijos Respublikos Teisingumo Teismui pateiktos informacijos, kuria siekiama įrodyti, kad komunos turi įgaliojimus kontroliuoti už komunos vaistinių valdymą atsakingas bendroves ir kad šie įgaliojimai joms suteikia galimybę užtikrinti, jog siekiama bendrojo intereso tikslo.

77 Remiantis šia informacija, atitinkama komuna toliau lieka šių vaistinių savininke, jose ji nustato konkrečias farmacinių paslaugų valdymo taisykles ir organizuoja viešuosius pirkimus atrinkti bendrovės narį, atsakingą už vaistinės valdymą, o nuostatos, kuriomis siekiama užtikrinti šių taisyklių laikymąsi, įtrauktos tiek į viešuosius pirkimus, tiek į sutartinius dokumentus, kurie reglamentuoja teisinius komunos ir atitinkamos bendrovės santykius.

78 Be to, iš informacijos, kurios neginčijo Italijos Respublika, matyti, kad komuna pasilieka kompetenciją paskirti vieną ar kelis bendrovės, kuri atsako už komunos vaistinės valdymą, administratorius ir auditorius ir taip dalyvauja rengiant šios vaistinės sprendimus ir atliekant jos veiklos vidaus kontrolę. Taip paskirti asmenys turi teisę prižiūrėti, kad ši komunos vaistinė nuolat siektų bendrojo intereso ir kad nebūtų pakenkta pagal darbo sutartį dirbančių farmacininkų profesinei nepriklausomybei.

79 Galiausiai, atsižvelgiant į tą pačią informaciją, atitinkamai komunai neatimama galimybė pakeisti ar nutraukti teisinius santykius su bendrove, kuri atsako už komunos vaistinės valdymą, siekiant įgyvendinti prekybos politiką, kuri optimizuotų viešojo intereso tikslą.

80 Todėl, Komisijai nepateikus pakankamai įrodymų, nacionalinės teisės aktai, reglamentuojantys komunų vaistines, negali būti laikomi nenuosekliais.

81 Atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, reikia konstatuoti, kad teisės aktai, kurie yra įsipareigojimų neįvykdymo dalykas, yra tinkami tikslui užtikrinti tinkamą ir kokybišką gyventojų aprūpinimą vaistais bei visuomenės sveikatos apsaugą įgyvendinti.

82 Ketvirta, reikia išnagrinėti, ar įsisteigimo laisvės ir laisvo kapitalo judėjimo apribojimai neviršija to, kas būtina šiam tikslui pasiekti, būtent, ar nėra mažiau EB 43 ir EB 56 straipsniais garantuojamas laisves ribojančių priemonių, kuriomis būtų galima taip pat veiksmingai jį pasiekti.

83 Šiuo atžvilgiu Komisija tvirtina, kad šį tikslą galima pasiekti mažiau ribojančiomis priemonėmis, kaip antai pareiga užtikrinti, kad vaistinėje dirbtų farmacininkas, pareiga apsidrausti ar taikyti tinkamą kontrolės ir veiksmingų sankcijų sistemą.

84 Vis dėlto, atsižvelgiant į valstybėms narėms paliktą diskreciją, kaip nurodyta šio sprendimo 36 punkte, valstybė narė gali nustatyti, kad yra pavojus praktiškai pažeisti teisės aktais nustatytas taisykles, kuriomis siekiama užtikrinti profesinę farmacininkų nepriklausomybę, atsižvelgiant į tai, kad ne farmacininko interesas gauti pelno nėra sumažinamas taip pat, kaip nepriklausomų farmacininkų, ir todėl, kad pagal darbo sutartį dirbantys farmacininkai yra pavaldūs valdytojui, jiems gali būti sunku nepritarti šio valdytojo duotiems nurodymams.

85 Tačiau Komisija, be bendrų teiginių, nepateikė jokios informacijos, galinčios įrodyti, kokia būtų konkreti sistema, galinti užtikrinti – taip pat veiksmingai kaip ne farmacininkams nustatytas draudimas, – kad šios teisės aktų taisyklės nebus pažeistos praktiškai, nepaisant šio sprendimo ankstesniame punkte išdėstytų argumentų.

86 Be to, priešingai nei tvirtina Komisija, pavojaus farmacininko profesijos nepriklausomybei taip pat veiksmingai negalima panaikinti priemone, kuri apima pareigą apsidrausti, pavyzdžiui, civilinę atsakomybę. Iš tiesų, nors ši priemonė suteiktų galimybę pacientui gauti finansinį tariamai jo patirtos žalos atlyginimą, tai būtų vėliau, ir ji būtų mažiau veiksminga nei ginčijamas draudimas, nes neužkirstų kelio atitinkamam valdytojui daryti poveikį pagal darbo sutartį dirbantiems farmacininkams.

87 Šiomis aplinkybėmis neįrodyta, kad kita EB 43 ir EB 56 straipsniais užtikrintas laisves mažiau ribojanti priemonė nei ne farmacininkams nustatytas draudimas leistų taip pat veiksmingai užtikrinti tinkamą ir kokybišką gyventojų aprūpinimą vaistais.

88 Todėl nacionalinės teisės nuostatos yra tinkamos užtikrinti jomis siekiamo tikslo įgyvendinimą ir neviršija to, kas būtina jį pasiekti. Taigi reikia pripažinti, kad iš šių teisės aktų išplaukiantys apribojimai gali būti pateisinti šiuo tikslu.

89 Ši išvada nebuvo paneigta 2005 m. balandžio 21 d. Sprendimu *Komisija prieš Graikiją* (C-140/03, Rink. p. I-3177), kuriuo remiasi Komisija ir kur Teisingumo Teismas nusprendė, kad priėmusi ir palikusi galioti nacionalinės teisės nuostatas, pagal kurias fizinis asmuo Graikijoje gali atidaryti optikos parduotuvę su sąlyga, kad leidimas atidaryti ir eksploatuoti šią parduotuvę suteiktas pripažinto optiko fizinio asmens vardu, o asmuo, turintis leidimą eksploatuoti parduotuvę, valdo bent 50 % bendrovės

kapitalo ir šia dalimi jam tenka šios bendrovės pelnas ir nuostoliai, Graikijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų, jai tenkančių pagal EB 43 ir EB 48 straipsnius.

90 Atsižvelgiant į vaistų ir jų rinkos specifiką ir į galiojančią Bendrijos teisę, Teisingumo Teismo teiginių minėtame sprendime *Komisija prieš Graikiją* negalima perkelti į vaistų platinimo mažmena sritį. Iš tiesų, skirtingai nei optikos produktai, gydymo tikslais paskirti ir vartojami vaistai, nepaisant visko, gali padaryti didelę žalą sveikatai, jei jie vartojami, kai to nereikia arba neteisingai, o vartotojas juos vartodamas to gali nesuprasti. Be to, dėl neteisėto vaistų pardavimo švaistomi valstybės finansiniai ištekliai, kurių negalima palyginti su švaistomais neteisėtai parduodant optikos produktus.

91 Atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, pirmąjį ieškinio pagrindą reikia atmesti kaip nepagrįstą.

Dėl antrojo pagrindo

Šalių argumentai

92 Antruoju pagrindu Komisija tvirtina, kad komunų vaistinių reglamentavimo tvarka prieštarauja EB 43 ir EB 56 straipsniams. Žinoma, viena vertus, ši reglamentavimo tvarka suteikia teisę ne farmacininkams tam tikromis sąlygomis valdyti komunų vaistines, numatant galimybę joms valdyti įsteigti akcines bendroves, kurių nariai nebūtinai yra farmacininkai. Tačiau, kita vertus, nacionalinės teisės aktai sudaro kliūtis

farmacinius produktus platinančioms įmonėms dalyvauti šių bendrovių kapitale, o tokio apribojimo negalima pateisinti su visuomenės sveikatos apsauga susijusiais tikslais.

93 Iš tiesų, pirma, tokie teisės aktai nėra tinkami šiems tikslams pasiekti. Viena vertus, jie pagrįsti klaidinga prielaida, kad platinanti įmonė, valdydama komunos vaistinę, bus labiau linkusi tenkinti savo asmeninį interesą bendrojo intereso sąskaita nei asmenys, kurie nevykdo veiklos farmacinių produktų platinimo rinkoje.

94 Kita vertus, šie teisės aktai nenuoseklūs, nes juose leidžiamos plačiai taikomos išimtys. Konkrečiai kalbant, asmuo gali tapti platinimo bendrovės nariu ir, nepaisant to, valdyti komunos vaistinę su sąlyga, kad šioje įmonėje jis neturės sprendimų priėmimo ir kontrolės teisės.

95 Antra, draudimas platinančioms įmonėms dalyvauti komunų vaistinių kapitale nėra būtinas, nes nurodytas tikslas gali būti pasiektas kitomis mažiau ribojančiomis priemonėmis, kaip antai pareiga užtikrinti, kad vaistinėje dirbtų farmacininkas, pareiga apsidrausti ar taikyti tinkamą kontrolės ir veiksmingų sankcijų sistemą.

96 Tačiau Italijos Respublika tvirtina, kad antrasis pagrindas nepagrįstas todėl, kad Bersani dekretu buvo panaikintas draudimas platinančioms įmonėms dalyvauti komunų vaistinių kapitale.

97 Bet kuriuo atveju toks draudimas nepažeidžia EB 43 straipsnio, nes jis gali būti pateisintas bendruoju visuomenės sveikatos interesu. Šis draudimas taikomas nediskriminuojant ir juo iš tiesų numatoma sukliudyti platinančioms įmonėms

reklamuoti vaistus, parduodamus komunų vaistinėse. Be to, kitomis mažiau ribojančiomis priemonėmis šis bendrojo intereso tikslas negali būti pasiektas taip pat veiksmingai.

Teisingumo Teismo vertinimas

98 Visų pirma dėl Italijos Respublikos argumento susijusio su Bersani dekreto priėmimu, reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką įsipareigojimo neįvykdymas turi būti vertinamas atsižvelgiant į padėtį valstybėje narėje, pagrįstoje nuomonėje nustatyto termino pabaigoje, o į vėlesnius pakeitimus Teisingumo Teismas atsižvelgti negali (būtent žr. 2002 m. sausio 30 d. Sprendimo *Komisija prieš Graikiją*, C-103/00, Rink. p. I-1147, 23 punktą ir 2008 m. sausio 17 d. sprendimo *Komisija prieš Vokietiją*, C-152/05, Rink. p. I-39, 15 punktą).

99 Šioje byloje akivaizdu, kad kol baigėsi pagrįstoje nuomonėje nustatytas terminas, nacionalinės teisės aktai neleido platinančioms įmonėms dalyvauti bendrovių, atsakingų už vaistinių valdymą, kapitale, o Bersani dekretas buvo priimtas tik pasibaigus šiam terminui.

100 Taip pat reikia konstatuoti, kad nacionalinės teisės aktai numato apribojimus EB 43 ir EB 56 straipsnių prasme, atsižvelgiant į šio sprendimo 43 ir 46 punktuose nurodytą teismo praktiką. Iš tiesų ji draudžia kai kuriems ūkio subjektams, būtent tiems, kurie užsiima farmacinių produktų platinimo veikla, kartu vykdyti veiklą komunų vaistinėse. Taip pat šiais teisės aktais draudžiama investuotojams iš kitų nei Italijos Respublikos valstybių narių, kurie yra farmacinius produktus platinančios įmonės, įsigyti kapitalo dalių kai kuriose bendrovėse, būtent tose, kurios atsako už komunų vaistinių valdymą.

101 Dėl galimų šių apribojimų pateisinimų pirmiausia reikia nurodyti, kad nacionalinės teisės aktai taikomi nediskriminuojant dėl pilietybės ir kad jais siekiama tikslo tinkamai ir kokybiškai užtikrinti gyventojų aprūpinimą vaistais.

102 Be to, šie teisės aktai yra tinkami šiam tikslui įgyvendinti. Pirma, kaip matyti iš šio sprendimo 62–64 punktų, valstybė narė gali nuspręsti, kad farmacinius produktus platinančios įmonės gali daryti tam tikrą spaudimą pagal darbo sutartį dirbantiems farmacininkams, siekdamos teikti pirmenybę interesui siekti pelno.

103 Antra, atsižvelgiant į šio sprendimo tuose pačiuose punktuose išdėstytus argumentus, atitinkama valstybė narė, pasinaudodama diskrecija, gali manyti, kad komunų turimi įgaliojimai kontroliuoti bendroves, atsakingas už komunų vaistinių valdymą, nėra tinkami siekiant išvengti platinančių įmonių įtakos pagal darbo sutartį dirbantiems farmacininkams.

104 Trečia, reikia nurodyti, kad Komisija nepateikė konkrečių ir tikslių įrodymų, kuriais remdamasis Teisingumo Teismas galėtų nuspręsti dėl antrajame pagrinde numatytų teisės aktų nenuoseklumo kitų nacionalinės teisės nuostatų atžvilgiu – kurios leidžia asmeniui tapti platinančios įmonės nariu ir bendrovės, atsakingos už komunos vaistinės valdymą, nariu su sąlyga, kad šioje pirmojoje įmonėje jis neturi sprendimų priėmimo ir kontrolės teisės.

105 Galiausiai dėl nacionalinės teisės aktų reikalingumo reikia konstatuoti, kad remiantis tuo, kas buvo išdėstyta šio sprendimo 84–86 punktuose, valstybė narė gali manyti, jog yra pavojus praktiškai pažeisti ar apeiti teisės aktų taisykles, ginančias farmacininkų profesinę nepriklausomybę. Be to, negalima taip pat veiksmingai išvengti pavojaus, kad

gyventojai nebus tinkamai ir kokybiškai aprūpinti vaistais, nes tokia priemone atitinkamam valdytojui nebūtinai kliudoma daryti įtaką pagal darbo sutartį dirbantiems farmacininkams.

106 Todėl antrąjį ieškinio pagrindą taip pat reikia atmesti kaip nepagrįstą.

107 Kadangi nė vienas iš Komisijos savo ieškiniui pagrįsti nurodytų pagrindų nėra pagrįstas, jį visą reikia atmesti.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

108 Pagal Procedūros reglamento 69 straipsnio 2 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jei laimėjusi šalis to reikalavo. Šioje byloje Italijos Respublika prašė pripažinti Komisijos ieškinį nepriimtinu arba nepagrįstu „kartu su išplaukiančiomis pasekmėmis“. Šis reikalavimas neturi būti laikomas prašymu priteisti iš ieškovės bylos nagrinėjimo išlaidas (šiuo klausimu žr. 1992 m. kovo 31 d. Sprendimo *Burban prieš Parlamentą*, C-255/90 P, Rink. p. I-2253, 26 punktą). Vadinasi, reikia nuspręsti, kad Komisija ir Italijos Respublika padengs savo bylinėjimosi išlaidas.

109 Pagal to paties reglamento 69 straipsnio 4 dalį įstojusios į bylą šalys – Graikijos Respublika, Ispanijos Karalystė, Prancūzijos Respublika, Latvijos Respublika ir Austrijos Respublika padengia savo bylinėjimosi išlaidas.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

1. Atmesti ieškinį.

2. Europos Bendrijų Komisija, Italijos Respublika, Graikijos Respublika, Ispanijos Karalystė, Prancūzijos Respublika, Latvijos Respublika ir Austrijos Respublika padengia savo bylinėjimosi išlaidas.

Parašai.